

P 52/I/5-6

412

Anul I. — No. 5-6.

5-20 Ianuarie 1916.

Propășirea

jubileul Liceului Unirea

50 de ani de viață

SUMARUL :

V. V. Haneș, *După o jumătate de veac de la înființarea liceului Unirea.*—O. Țino, *O problemă didactică în legătură cu liceul Unirea.*—I. M. Dimitrescu, *Descrșterea populației românești în orașele Moldovei.*—D-ra M. Călin, *Cu prilejul jubileului Liceului.*—Silviu Goliger, *Liceului* (poezie).—Const. Lăduncă, *Din timpuri grele* (poveste).—I. Pălănceanu, *Bănică* (schită).—N. Moisianu, *Albastru* (notiță critică).—Silviu, *Arune Pumnul.*—Gh. Pătrășcau, *Se schimbă anul* (poezie).—Sorin Gorovei, *Pierre Fermat* (matematician celebru).—Silviu Goliger, *Cronica veselă.*—* * *, *Populația Buc. în veacul al XIX-lea, Clădiri, Străzi, Mahalale.*

Mișcarea intelectuală: *Poezii* de I. G. Milcov.

Probleme rezolvate—probleme propuse.
Publicațiuni primite.

— FOCȘANI —

TIPOGRAFIA UNITE „POPORUL”

1916

Prețul, 40 bani.

„Propășirea” va apărea la 5 și 20 ale fiecărei luni.

Abonamentul pe un an 3 lei

„ „ 1/2 „ 2 „

(anul este considerat dela 1 Noemvrie până la 1 Iunie)

*Manuscrisele și răspunsurile se vor trimite pe adresa
redacției.*

Abonamentele se vor trimite pe adresa:

*Electului Sorin Gororei cl. VIII la liceul „Unirea”
Focșani.*

*Colaboratorii acestei reviste sunt rugați a trimite ma-
nuscrisele cu 10 zile înainte de data de apariție a revistei.*

*Rugăm pe colegii noștri dela alte licee și gimnazii sa
ne răspândească revista în cercurile lor.*

Cine primește un număr se consideră abonat.

REDACTIA
la Liceul „Unirea”, Focșani

Publicațiune bilunară a Societății elevilor Liceului „Unirea”

- FOCȘANI -

După o jumătate de veac

dela înființarea liceului „Unirea”

50 de ani de viață a unei instituțiuni de cultură, într'un oraș de provincie! 50 de ani de învățături înalte în orașul Unirii, simbol al atâtor frământări ale sufletului românesc! O jumătate de veac, împlinit cu sbucium, cu năzuinți senine, cu aspirațiuni înfrânte, cu tendințe spre mai bine!

E mare lucru bătrânețea aceasta pentru o școală publică românească. La noi, unde civilizația se socotește pe ani și pe decenii, unde scriitorii buni se numără pe degete, unde viața periodicelor noastre nu se întinde peste anii unui prunc — cu rari excepțiuni — durata unei școli ajunse pânăla 50 de ani poate să-i formeze o aureolă și să-i impună numai prin aceasta o notă de respect și de adorațiune...

50 de ani, de când sub binecuvântata domnie a lui Cuza-Vodă, în primele zile ale lui Ianuarie 1866, luă ființă gimnaziul din Focșani, cu o singură clasă și cu unicul ei profesor, **Ștefan Neagoe**. An cu an a adaus nouă griji, nouă sfortări, nouă piedici pentru înjghebararea celor patru clase ale gimnaziului, și mai apoi a cursului unui liceu întreg.

Rând pe rând s'au înfiripat, odată cu lecțiunile fiecărui an de studiu, un muzeu de științe naturale, un cabinet de instrumente fizicale, o bibliotecă a liceului — și mai de curând și una a elevilor — sală de gimnastică, o sală de festivități, etc. Rând pe rând s'au perindat profesorii, lăsând fiecare câte o părțică din sufletul lor de educatori ai națiunii, și ajungând astăzi să formeze o pleiadă din tot ce cultura modernă a putut da mai ales învățământului românesc.

Înăuntrul liceului ce-și sărbătorește azi, cu fruntea senină, 50 de ani de viață, de idealuri și de muncă, totul poartă pecetea sfortărilor neprihănite de adevărați apostoli ai gândirilor noastre de cultură și de neam. Colo un profesor, ce și-a îndeplinit misiunea anilor de muncă și de apostolat, coboară cu fruntea limpede și cu surâsu-i încă tineresc pe față, scena datoriilor sale pe lume; alături, spre sfârșitul activității sale, pășește, ca pildă de bun sfătuitor și îndrumător necintit al științei sale, vecinic tânărul în vorbă și în cuget, profesorul

de matematici; un director cu pregătire occidentală, cu studii de specialitate, își rotește necurmat ochii săi veghetori asupra educațiunii școlii; un rutinat în ale geografiei nu vrea să treacă o clipă măcar de rătăcire în aprecierile exacte ale științei sale și ale paterii elevilor; senini, drepti și totdeauna gata la datorie sunt alți doi colegi, cu experiență de viață, cu justeță în apreciere, cu dor de muncă și de propășire; clasicismul — uitat sau oropsit aiurea — își are vajnicii săi înfăptuitori, cu interpretările adevărate și cu relevările cuvenite pentru educațiunea sufletului. Un grup de elemente tinere, din ultimele serii ale examenelor de capacitate, s'au adaus la acești îndrumători aleși ai educațiunii elevilor liceului nostru. Un tânăr matematician aduce vederi nouă de metodă și un suflet modern în partea de contribuțiune a științei sale; un avântat naturalist se alătură acelu savant și neîntrecut maestru, prea stimatul meu profesor, D-l Dr. Marcel Brândză; pentru partea literară, literatura germană și-a găsit un neobosit și priceput revelator al frumuseților sale; limba franceză, ce câștigase iarăși un tânăr reprezentant, a fost oropsită prin mobilizarea profesorului respectiv de un an întreg de zile.

Intr'un astfel de cadru, tendința educațiunii moderne are cele mai mari șanse de înfăptuire. Luminarea sufletului școlarului, prin adevărurile predate cu rost și cu metodă, de asemenea profesori, s'a realizat treptat și din ce în ce mai vădit. Rostul acestei instituțiuni s'a putut vedea de către orișicine și roadele ei s'ar fi putut pipăi în chipul acesta în atmosfera socială a orașului.

Pentru că, dacă n'ar fi așa, dacă n'ar fi evidente roadele unor preocupări atât de solidare ale profesorilor în vederea educațiunii, ce-ar rezulta, în alte împrejurări, în cari se amintește de profesori ce-și uită cu anii de școală din cauza politicii, sau iau mai cu drag drumul tribunalului decât al școlii, sau de alții ce declară solemn că una-i instrucțiunea — îndopări de cunoștințe — și alta educațiunea (ca și cum una n'ar decurge din cealaltă), sau de alții ce spun (evident, după ce au pătruns în învățământ) că *frica* trebuie să fie cel mai de seamă principiu în pedagogia românească sau de alții cari — cu aceeaș enormitate de concepție — spun că profesorul nu trebuie să facă uz de sentiment în fața școlarilor...

Nu. Acestea sunt aberațiuni, posibile aiurea sau într'un stadiu inferior de experimentare didactică, dar nu într'un liceu, în care grija unitară a tuturor profesorilor este să înfăptuească *summum* în educațiunea tinerelor odrasle ce le sunt date pe mână.

În felul de înțelegere al educațiunii în liceul nostru, văd evoluțiunea normală, fericită, a unui trecut de 50 de ani. Din actele ce mi-au trecut pe sub ochi, am văzut grija profesorilor pentru o frecventare regulată a elevilor, — deprinderea *exactității*, în primul rând — am văzut aprecierea justă a hărniciei fiecăruia, răsplata muncii fiecăruia, am văzut cultivarea sentimentelor nobile pentru oameni, pentru țară, pentru Domn, pentru neam; pe de altă parte, pentru ei înșiși, profesorii s'au preocupat în tot decursul acestor cincizeci de ani, de îmbunătățirea, an cu an, a metodei lor de predare, precum și de partea lor de contribuțiune la manifestările utile și frumoase ale societății din care făceau parte.

Cel care subsemnează aceste rânduri este un admirator a tot ce e bun în tradițiunea noastră și-și face cea mai mare mulțumire a vieții în a fi cercetat-o, pe alocuri, amănunțit și temeinic; dar e în acelaș timp pentru valorificarea acestor bunuri ale trecutului, pentru dezvoltarea lor, pentru căutarea de drumuri nouă pe temeiul tradițiunii. Din punctul acesta de vedere, socot că e bine să ne apropiem prin toate preocupările și eforturile noastre de cerințele unui suflet modern, atât în educațiunea didactică cât și în educațiunea socială.

Înăuntrul școlii, cursul trebuie organizat după toate cerințele moderne. La liceul nostru e pentru partea științifică un laborator îndeplinind condițiuni ce îngăduie predarea cursului, plecând dela experiențe, dela fapte; așa se și face. Suntem departe de procedeul desenării mașinelor pe tablă sau dela încrederea ce trebuie s'o aibă cuvântul maestrului că cutare formule combinate îți dau un corp nou. Pentru partea literară, la limba română, de pildă, interesul nu trebuie să-l prezinte cutare definițiune meschină și neexactă tocmai prin forma absolută în care și-o prezintă cartea sau profesorul; nu trebuie să constea în reguli ce nu-și pot menține fixitatea în fața organismului viu al limbii; nu trebuie să constea în «notițe critice» puse la finele bucății de autorul cărții didactice; nu, căci acestea nu reprezintă elaborarea personală a școlarului, și după părerea mea trebuie scoase cu desăvârșire din cărțile de școală. Orice pregătire sufletească pe temeiul limbii române trebuie să plece dela *lectură*, lectură serioasă, atentă; înăuntrul acestei lecturi, se plimbă profesorul de mână cu școlarul său, și numai acele observațiuni sunt bune, cari reies din această prietenească colaborare. Cât mai multe lecturi, cât mai întins câmp de observațiune, și ca urmare, lărgime de orizont, lărgime de vederi și de judecată. Iată unde stă interesul unei bune biblioteci a liceului - cum a "m noi - și mai ales unei bune biblioteci a școlarilor, cum iarăși se găsește la liceul Unirea.

Și sorgintea laboratorului actual și a bibliotecii, le găsim tot în trecutul acestei jumătăți de veac a liceului din Focșani. Din cei dintâi ani, profesorii insistau, în rapoartele lor către minister, asupra nevoei de instrumente fizicale și a cărților de cetit și de consultat. Și astfel, fie prin donațiuni particulare, fie prin sprijinul județului, fie direct prin minister, s'au format, și laboratorul, și muzeul și biblioteka, din primele decenii ale existenței acestei școle.

Mai e o chestiune, pe care fie dintr'o deosebire de concepție, fie din cauza împrejurărilor, activitatea profesorilor n'a atins-o în toată întinderea ei: problema educațiunii sociale. În viața intelectuală mai ales, profesorul trebuie să aibă rolul precumpănitor, el fiind singurul care, atât prin pregătirea sa, cât mai ales prin rostul vieții sale, se potrivește atât prin tendințe cât și prin aspirațiuni, cu propaganda preocupărilor de frumos, artă și cultură.

Și aceasta se găsește în tradițiunea liceului nostru. În 1866/67 chiar, directorul de pe atunci, N. Tîpșeu, se gândia la instituirea unei școli de adulți; mai apoi, un grup de institutori și de profesori înființau o secție aparte, la Focșani, a Societății pentru învățătura poporului român; alteori luau inițiative pentru acte laudabile, de protecțiune a

celor lipsiți de mijloc, sau de subscrieri publice pentru arhiva ce ține pe câmpurile Bulgariei.

Deci care activitatea profesorului s-ar îngrădi între zidurile unui liceu, fie el și modern, ca al nostru? Viața noastră ar fi prea restrânsă într'un oraș lipsit de bibliotecile mari, unde profesorii și-ar putea consacra o parte din vreme predărilor lor științifice. Și apoi orice manifestare intelectuală are nevoie de lumini, pe cari nu le poate aduce nimănui mai bine chemat ca profesorii.

Iată deci, astăzi să pătundem cu pietate cei cincizeci de ani de viață a înaltei instituții de cultură, pe care o sărbătorim, să ne întărăm sufletele în adăpostul sfântor sfiorări sfinte pentru idealul educației, ale înaintașilor noștri, și, punând la contribuțiune idelle mari, moderne ce călăuzesc sufletele noastre, să ducem cu un pas mai departe rotul Liceului Unirea, în luminarea sufletelor școlarilor și în înălțarea educațiunii sociale.

E. F. Duceș

20 Ianuarie, 1916, Focșani.

LICEULUI

Odată luminează ce să dai
Atâtor generații,
De cincizeci ani, la lucru stai
Cu fii-acestei nații.

Lumina ta a străbătut
Ca floarea, prin neghiță...
Și astăzi, iar e apărut
Tot candidă... divină.

În juru-ți ai știut s'aduni
Copiii și părinții...
Și-ai dat stăpâna preoți buni
Altarelor științei...

Ianuarie, 1916

Silvia Golțer

Descreșterea populației românești în orașele Moldovei

Cu prilejul împlinirii celor 50 de ani dela înființarea liceului nostru, care a fost în tot acest timp o instituție culturală de mare folos pentru locuitorii din partea de jos a Moldovei, găsim nimerit să arăt câteva fapte privitoare la felul în care s'a dezvoltat populațiunea românească în această scumpă parte a trunchiului nostru național.

În științele sociale, se înțelege prin populație totalitatea locuitorilor aflați pe un teritoriu cuprins între hotarele sale politice. Populația este elementul viu care alcătuiește statul: deci ea reprezintă mai mult decât teritoriul, adevărata lui putere. Creșterea sau scăderea populației însemnează propășirea sau decăderea statului însuși.

În lupta dintre popoare, afară de calitatea lor, se mai cere și numărul, care are o influență covârșitoare asupra progresului. În lucrarea sa, *Principes de Sociologie*, Gidding scrie: „Activitatea și progresele societății depind de densitatea populației”; și o viață politică mai dezvoltată nu se găsește decât acolo unde populația e mai deasă. Libertatea civică implică discuție și ea nu se poate intruchipă decât acolo unde se întâlnesc un mare număr de oameni. Chiar educația, religia, arta, științele și literatura stau în strânsă legătură cu numărul oamenilor așezați pe un teritoriu.

De aci rezultă că este de mare importanță pentru bunul mers al unei societăți a se cunoaște statistica populației: fiecare popor trebuie să aibă ochii ațintiți asupra procentului creșterii și descresțerii sale. Cercetarea mișcării populației, după regiune și localitate, după religie și *naționalitate*, se impune în țările unde diferitele elemente viețuiesc împreună. Înmulțirea populației într-o regiune, nu poate fi o compensație pentru scăderea ei în altele, dar mai ales înmulțirea unor elemente nu poate să compenseze scăderea altora.

Pela 1839, când încep la noi primele cercetări statistice, un autor anonim care face statistica populației moldovene în acel an, observând cum se înmulțesc evreii și cum scad creștinii, spune: „Urmând pururea asemenea analogie, împoporarea jidovească a polițiilor va întrece în viitorime pe aceea a creștinilor”. Această profeție s'a împlinit în totul pentru orașele din Moldova și a fost constatată de lucrările ulterioare ale lui: P. S. Aurelian, D-r Flaislen, d. Bibicescu, Doctorul Obedenaru, d. D-r Istrate, președintele Academiei, D-r Felix și alți savanți în lucrări demografice; toți constată aceleași scăderi ale elementului creștin din orașele Moldovei, și înlocuirea lui cu o populație evreească.

D. A. C. Cuza în scrierea sa: *Meseriașul român* (Iași 1893), ocupându-se de scăderea populației noastre urbane din Moldova, zice că aceasta se datorește elementului evreesc care a năvălit în țară, odată cu introducerea noilor forme de civilizație europeană, cu care poporul nostru nu era deprins. Aceștia însă, purtători ai noilor forme de cultură apuseană profitând de aceste împrejurări, au pus mâna pe toate puteri economice ale țării, lăsând populației autohtone munca cea mai grea și mai rău retribuită.

Din câteva date statistice, ne putem face idee despre mersul populației în orașele și târgurile Moldovei.

În 1908 din cele 1308 nașteri românești ale Iașului reiese un deficit de 76 suflete, pe când numai 984 nașteri ale evreilor dau un excedent considerabil de 399 suflete.

În 1903, orașele Bacău, Botoșani, Iași și Roman au dat un deficit de 53 suflete, români, pe când evreii realizează un câștig de 764 suflete.

În 1904, populația românească în aceleași orașe moldovene, a dat un deficit de 123 suflete, pe când evreii realizează un nou câștig de 200 suflete.

Inmulțirea populației evrești în detrimentul celei române în orașele Moldovei nu este un fenomen întâmplător, ci se produce de ani de zile și apare ori unde evreii trăiesc în număr mare:

Astfel: dela 1870—1879 în toate orașele Moldovei, Românii pierd 19687 suflete, pe când evreii sporesc în același timp cu 14153 de suflete. Și dacă întindem și mai departe cercetările noastre, constatăm că în orașul Iași dela 1866—1875, creștinii în general pierd 6093 de suflete, iar evreii câștigă în același timp 2940 ființe în plus. Populația românească a Iașului—oricât de amară e constatarea—a continuat să scadă și după anul 1875. O statistică a acestui oraș pe anii 1876—1903 înregistrează că s'au născut în acest timp 30762 ortodoksi, morți 37223, pierderi 6461: evreii câștigă în același timp 13331 (născuți 41598, morți 28268).

După o statistică a orașului Iași, pe anul 1904—908, reiese că s'au născut 6398 Români și au murit 7033 (deficit 685); evreii în același timp dau un excedent de 1393 (născuți 4981, morți 3588).

În anul 1911, următoarele orașe și târguri ale Moldovei: Huși, Tg. Frumos, Tg. Neamț, Panciu, Romanul, Mihăilenii și Odolțești dau un deficit de 90 Români pe când evreii realizează un nou excedent de 174 ființe.

În 1914, orașele și târgurile: Botoșani, Tg. Frumos, Panciu, Romanul, Tg. Neamț și Fălțiceni pierd 87 Români, pe când evreii câștigă 237 ființe.

Pe lângă aceste deficite, dacă avem în vedere mișcarea populației românești din orașele: Bacău, Dorohoi, Huși, P. Neamț,

și Vasluiu, cari abia reprezintă jumătatea numărului înmulțirii evreilor, ușor ne putem da seama care-i viitorul nostru în orașele Moldovei.

Dacă lucrurile stau astfel, naște întrebarea: Descreșterea populației, observată în orașele Moldovei, are vre-o influență asupra viitorului națiunii românești? Organismul nostru social se va resimți în totalul său de pierderile suferite în unele părți?

După părerea d-lui Profesor A. C. Cuza, fenomenul descreșterii populației, constatat în orașele Moldovei, se va generaliza cu timpul și în celelalte orașe ale țării, cari rând pe rând vor fi copleșite de evrei. Aceștia vor înlătura din viața economică populația românească care va sfârși prin degenerare și descreștere, iar ei, ca și în Moldova, se vor înmulți ocupând puterea economică deocamdată, și din nenorocire, poate, și pe cea politică, mâine.

Dacă lucrurile se vor petrece întocmai, e destul de elementar să înțelegem cari vor fi urmările. Se știe că o nație se alcătuiește din clase sociale potrivite cu felul ocupației lor: *clasa rurală*, muncitori de pământ; *clasa mijlocie*, a meșteșugarilor și negustorilor, locuitori ai orașelor; *clasa dirigență*, care îngrijește de bunul mers social, conduce politica, stăpânește cultura, științele și artele unei națiuni.

Populația rurală este adevăratul izvor de viață al unui popor. Ea produce neconținut excedente puternice. Până la o vreme excedentele sunt absorbite de necesitățile crescânde ale agriculturii. Ajunge un timp însă, când ele nu mai găsesc ocupații la câmp și în mod firesc năvălesc la orașe, pentru a pune stăpânire pe comerț și industrie. În lupta pentru viață, în mediul cel nou, cei mai inzestrați, prin procesul natural al selecției, se ridică, acumulează bogății, devin patroni, șefi de serviciu, mari comercianți, lăsând locurile lor altora cari vin dela sate. Dintre fiii patronilor se recrutează mai târziu elementele clasei dirigențe, chemată a conduce destinele unei nații.

Înstreținerea orașelor împiedică pe deoparte scurgerea elementelor de prisos ale satelor către orașe, căror elemente nu le rămâne decât sau a pieri pe loc din lipsă, sau a emigra în alte țări; pe de altă parte însemnează interpunerea unei clase de mijloc streine cecece echivalează cu robirea unui popor. În cecece privește clasa dirigență, ea va degenera și va fi înlocuită cu o clasă dirigență streină, care nu credem că poate reprezenta vreodată idealurile poporului românesc.

Faptul descreșterii populației românești din orașele Moldovei e îngrijitor pentru viitorul poporului românesc și se datorește *lipsei mijloacelor de viațuire, pe cari le stăpânesc streinii, a împrejurărilor economice nenorocite în cari a fost chemată a trăi populația pe urma împărțirii vicioase și a politicii greșite ce s'a urmat la noi timp de mai multe generații.*

Pentru a înlătura pe viitor urmările nenorocite ce ar rezulta din procesul descreșterii populației românești din acele orașe, se impun o mulțime de reforme sociale și economice fundamentale. Studiarea și aplicarea lor va trebui să facă obiectul și preocuparea principală a oamenilor politici ai țării și despre aceasta voi vorbi într'un articol viitor.

I. M. Dimitrescu.

Cu prilejul jubileului Liceului....

Ca un oraș mort, tăcut și părăsit — trecutul — învăluind în negura deasă ce o țese mereu întunericul uitării, privește nepăsător la veșnicul mers al omenirii. Ironic admiră fericirea momentului, speranța ce o nutresc sufletele tinere, simte că din bucuriile sau durerile clipelor de față, se vor plămădi odată monumente menite să-i împodobească drumurile vechi și uitate... Dar vine timpul când ceața se ridică și atunci orașul tăcut și părăsit se însufletește la flacăra puternică a amintirii. Într'un moment icoana vremurilor apuse se animă, amintirile îți năvălesc la poarta minții, te fac să plângi, să suferi, să iubești din nou cu aceeași putere ca „atunci”.

Fiecare avem un trecut... El ne face să cetim ca într'o carte, toți anii noștri, cu iluziunile hărăzite în timpul tinereții... Amintirea luminează zilele și anii de altă dată, inima cuprinsă de o dragoste pioasă, pentru timpuri ce le numără în cuprinsul gândurilor... sufletul trăește numai printr'un ecou al evocării, din ce în ce mai puternic, mai distinct...

*
* *

Într'un oraș retras de provincie, liceul, instituția cea mai înaltă de cultură, își sărbătorește acum al 50-lea an de muncă străduitoare și încordată. Jumătate de veac! Cât avânt, câte speranțe înalte intrupează acest timp!

Astăzi, aducând prinosul nostru de dragoste și recunoștință liceului „Unirea”, ne plecăm genunchii în fața atâtor figuri dispărute, ne îndreptăm mintea către foștii noștri profesori, care au știut să răsădească în sufletele noastre sămburele științei, binelui și frumosului.

Am venit corii. Timizi am bătut la poarta veche a liceului... Porțile ni s'au deschis cu dragoste și sufletele noastre ce abia se plămădiau, au început să năzuească în neștire spre acea feri-

cire adevărată și eternă ce ne-o procură arta și știința. Anii au trecut ca clipele și din copii de odinioară s'au format oameni meniți la rândul lor să răspândească mai departe grăuntele adevărului formând spirite dornice și idealiste, de a căror acțiuni atârnă fericirea neamului și viitorul unei țări.

Acum când toți aceia care ne-am încălzit la razele binefăcătoare ale liceului „Unirea”, am venit să sărbătorim al 50-lea an de existență, gândul nostru se duce fără voe către acel trecut înălțător și sfânt, care intrupează munca și idealurile atâtor oameni dispăruți, dar a căror amintire va rămâneă vecinică în sufletele noastre.

Din inimile noastre, ale tuturor, înălțăm dorinți de propășire senină și luminoasă tuturor aceluia cari au contribuit la desvoltarea spiritului nostru, iar Liceului un drum drept și glorios, care să aibă ca țintă unirea tuturor elevilor săi într'un singur gând și o singură dorință: „*Inălțarea neamului*”.

D-ra M. Călin.

Din timpuri grele

(culeasă din popor)

Eră în ziua de Sf. Gheorghe, o zi frumoasă de primăvară. Un soare cald desmorția pământul și da un farmec zilei. Pământul începuse să se acopere cu o pătură verde, smălțată cu flori, cari prin feluritele lor culori și parfumuri desfată ochiul și atrag pe om. Cântăreții cei veseli ai pădurilor se reintorseseră iarăși și crângurile răsuna de cântecile lor. Lângă bisericuța din sat, hora mare se începuse încă de mult. Chiotiau flăcăii și bătătoriau pământul cu picioarele, în timp ce bătrânii ședeau deoparte și priviau cu drag odraslele scumpe. Glumiau flăcăii, râdeau fetele și veselia domniă peste tot. Mai departe un flăcău și o fată își șoptiau în taină și pe fețele lor se citia iubirea, o iubire născută din inimă. Andrei, cel mai voinic flăcău din sat, floarea flăcăilor, un tânăr robust, bine făcut, cu mustața răsucită, privia cu drag la Maria, fata cea mai frumoasă, cea mai gingașe, dintre toate fetele satului. Și el și ea se potriviau. Aveau cam aceeași vârstă și erau amândoi de oameni cum se cade. Andrei simția că fata asta este legată de viața lui, vedeă că nu ar putea trăi fără ea. Se cunoscuseră de mici, își petrecuseră copilăria împreună; iar acum simțiau și unul și altul că nici unul nu ar

putea trăi departe de celalt. De aceea părinții se înțeleseră, își logodiseră copiii și așteptau numai să treacă postul cel mare, pentru a-i lega în fața altarului.

Dar astăzi, Maria în contra felului ei, era cam tristă. Pe fața ei se citia o grijă, o presimțire că ceva neobișnuit avea să se petreacă astăzi. Și mereu ochii îi erau ațintiți asupra iubitului ei, pe care ar fi vrut să-l aibă mereu lângă ea.

— Nu înțeleg, zise Andrei, pentru ce tu ești tristă azi! Din contra, ar trebui să fii veselă, căci ziua nunții noastre se apropie.

— Nici eu nu știu de ce sunt tristă, dragă Andrei, și cât privește apropierea zilei nunții noastre, aș vrea să fie cât mai iute. Aș vrea dacă s'ar putea ca, chiar azi să fie această zi, căci inima imi spune că niciodată n'o să am fericirea d'a fi a ta.

Dar nu apucase încă să termine vorba și un croncănit de corb le atrase privirea. Sus pe cer se vedea un punct negru, ce se îndreptă spre ei apropiindu-se mereu de pământ. Ochii tuturor se îndreptaseră în sus, căci inima le spunea că acest corb le va aduce o prevestire. Corbul se apropiase de pământ și în ciocul lui părea că are ceva, pe care îl lăsa să cadă în mijlocul horei, la câțiva pași de tânăra pereche.

— Urgia lui Dumnezeu, prăpădul lumii, fu strigătul tuturor, căci darul corbului fusese o mână de om.

— Semn rău, băeți, răspunse cel mai bătrân om din sat, moș Șerban Tudorache. E blestemul lui Dumnezeu. Zile grele ne așteaptă. Și voi, tinerilor, spargeți hora, căci nu mai e timpul de joc. E semn rău, semn rău.

— Semn rău, abia mai putu șopti Maria și căzu plângând în brațele logodnicului său.

— Fă-ți curaj, Mario, abia mai apucă să zică Andrei, când strigăte desperate de: Turcii! vin Turcii!... umplură întreg satul.

Și... urgia lui Dumnezeu... pe coasta dealului, veniau spre sat o ceată de Turci călări, înarmați până în dinți, chiuind și sbierând; copii, femei și bătrâni, toți văd moartea cu ochii. Nu mai era timp de fugă, nici loc de scăpare. Turcii ajunseseră lângă biserică. Tot ce se putea lupta, înarmat fiecare cu câte un par smuls din gardurile vecine, avea să apere pe cei ce nu se puteau lupta. Femei cu prunci nevinovați la sân, babe ce rostiau rugăciuni, bătrâni în cărje, toți aveau nădejdea scăpării lor.

Andrei, în capul lor la horă, era și acum în fruntea lor. Lupta se incinsă. O luptă pe viață și pe moarte. Dau Turcii, dar dau și flăcăii. Scipiau iataganele, se încrucișau cu parii flăcăilor, și fiecare da cu sete, căci știu că dușmanul nu iartă. Andrei făcea minuni. Parul său la fiecare învârtitură isbiu în carne de om. Pe dată însă, simte o durere în șale, dar numai atât, căci amețit, cade jos.

Când se deșteaptă, se văzu într-o grădină. Incet, incet își veni în fire și putu să-și amintească de tot ce se întâmplase. Fără să-i pese de durere, gândul îl mână să vadă ce s'a întâmplat cu

logodnica lui. Acolo... grozăvia cerului... pete de sânge se vedeau la tot pasul. Mai încolo câteva trupuri de Turci și unul al unui flăcău și lângă gard... cadavrul socrului său, dar iubita lui Marie, nicăeri. Plângând, sbierând de furie, el aleargă acasă. Aci tatăl său în prada celor mai grozave gânduri, îl așteaptă plâns gând. El îi spuse tot ce se întâmplase, cum socrul și uși apăraseră fata și cum căzuse pentru ea...

— „Dar Maria? ce s'a ales cu Maria?“

— Maria! noră-mea! Tu nu mai ai pe Maria, eu nu mai am noră. Maria a fost răpită de Turci, după ce au ucis pe tatăl ei. Și au plecat, bătându-i-ar Dumnezeu de câini, au plecat...

Cerul dacă ar fi căzut peste Andrei, nu l-ar fi doborât atât, cât l-au doborât vorbele tatălui său. Nebun, ne mai dându-și seama de nimic, el smulse o pușcă din perete, un iatagan de poliță și tăcut, ieși afară, încăleacă pe cal și se ia în urmărirea Turcilor. În zadar fură toate strigătele și rugămintele tatălui său. El fugi cu nădejdea că peste văi, prin păduri, pe potecute știute numai de el, va putea ieși înaintea Turcilor. Calul său, alb de spume, pareă că simte și el durerea stăpanului, său și fugi și mai tare. Eră lac de nădușeală atât el cât și calul, când ajunseră în pădurea Uncheșului. Turcii nu trecuseră, căci urmând șoseaua, aveau să ocolească mult. Și apoi, beți de jaf și încărcați de pradă, ei nu aveau de ce zori.

Abiă apucase să răsufle puțin și un tropot de copite se aude. Printre arbori, din cauza întunericii ce începuse să se lase, Andrei abiă putu să observe că erau cinci Turci și că pe calul unuia, ce după îmbrăcămintea mai luxoasă pareă a fi șeful, eră legată sărmana lui logodnică.

O detunătură și apoi o alta făcură să răsune pădurea. Două leșuri căzură la pământ. Andrei aruncă pușca, care acum nu-i mai folosiă și înarmat cu iataganul se repezi înaintea căpitanului turc. Cu o isbitură dată din suflet, el despică în două capul acestuia. Turcul căzu, în timp ce Andrei cu stânga încheștată de frâul calului, se apăra mereu cu dreapta. Eră într'o situațiune foarte grea. Dacă el ar fi lăsat frâul din mână, calul fugind, cine știe ce s'ar fi întâmplat cu logodnica lui; ca s'o dea jos de pe cal, nici nu eră de gândit, căci Turcii, profitând de momentul liber, l-ar fi omorât.

El se apăra mereu cu dreapta. Dar lupta eră grea, căci nu aveă decât o mână, nu se puteă mișcă din loc, în timp ce Turcii erau în largul lor. Andrei văzu că unul dintre Turci îl ocheste și nu putu să strige decât: „Maria! scumpa mea“, când un glonte îl culcă la pământ. Turcii se credeau scăpați.

Dar, deodată pădurea vui de strigăte și o ceată de tineri se reped spre drum. În fruntea lor se vedeă bătrânul tată, tatăl lui Andrei. Un ropot de ciomege și detunături de pistoale se aud și cei doi Turci cad zdrobiți cu totul. Nimic nu mai rămase întreg din ei.

Maria în găta în viață și pește puțin își vine cu totul în lin. Andrei însă murise. Prevestirea era cea a Mariei și implorase. Ea nu zăci natural să se căsătorească cu Andrei.

Dar câtă viață trăise vremea...

— Căci, bănuieț.

BĂNICĂ

— Schiță —

...Hii, căluț, hiii!... și un român voinic, cu fufa smecadă, cu privirea îngândurată, îndesată cu o coadă de biciu, calul care deabia se mișcă, urcând cu greu dealul „Caprei” ce se ridică din apa Râmnei, cu un dig mare de pământ. De vre-o câțiva zile, văd mereu prin locurile acestea, pe același locaș de mare, urcând dealul, de trei, patru ori, cu calul înălțat de scânduri.

...Dar acum mi se pare, că picioarele înalțe, și umflă pe la încheieturi ale calului, și stă să se înșingă. Dealul din lângă în timp mai puțin face o săritură de câțiva pași, dintr-o mare din cap și uitându-se în lături. Omal prin preajmă lui, se mai vădese, mai pune un belivan în runda dinșpe și călăreți, și mai lasă puțin să se răstoie, iar pe urmă cu și cum var și hotărî, și încordășii trupul său voinic, pune umărul la mîntușă corului, împinge puternic, scîlpînd câteva cavate printre dinți: hii, căluț, hiii!...

...Mai sunt vre-o câțiva pași până în deal, calul se aruncă deodată în lături, smuncește, și într-o ultimă săritură s'a urcat sus... Dar ce văd? se rătăc, picioarele lui groase și vânjoase altă dată, neam nu-l mai pot ține, se uită lung în stîmpă, cede jos, și-și întinde gâtul pe pământul umed.

Alerg repede într-acolo... calul cu ochii lui mari, deschiși, privește cerul azuriu, presărat cu lăși de nouți albaștri; pe nis și pe gară îi curg două striașe de sînge. Desgădășit, omul mai la o parte, stă din pe gânduri, cu privirea sălărită, uitându-se când la cal, când înspre cer, pur'că și așa:

— „Ce ț-am făcut cu, Dumnezeu?... Nua în fapt orăci trăiesc jos, și mă uit la el, o puțin mare albi în frunte, mare ochi blăni și umeri, iar gura înred-ochiș cu dinți mari și, înțelul hăluț rășet al morții... Cu albi gros, și pe urmă ureci în lăpșă orăci ce au fost. Scăpase de deal, scăpase de var și de scânduri. Păcise acum avea să se mai frică. — „De mai îl ai” albi îndrăneș să întreb pe munda. — „De vre-o opt ani, dară nu și mai bine”,

imi răspunse el aproape plângând. L-am cumpărat de aici, din satul ăsta: dela... dela... da nici eu nu-mi mai aduc acum aminte. Când l-am luat, mi-a spus :

— „Vezi calul acesta? el m'a scăpat de o mare primejdie, să ții la el, să-l îngrijești bine, și de muncit poți să-l muncești cât vrei. E neam bun de tot.... Pe urmă, la vre-o două săptămâni, mi s'a arătat în vis, omul dela care luasem calul și mi-a spus înc'odată să îngrijesc de el, cu o voce spăimântătoare ce par'că venia dintr'un mormânt: — „Să ai milă de el“. Se vede că murise. După sfârșirea acestei mici povestiri, ochii lui se udară deabinelea, și își ascunse fața în mâini, dinaintea cadavrului....

L-am lăsat acolo în deal și am plecat cu o mare durere în suflet spre casă. Povestea omului, calul breaz cu ochii lui mari par'că îmi aduceau ceva aminte, ceva de demult, de când trăia tata....

În odac, mama torcea un caer de lână alb ca și părul ei, îngănând un cântec vechiu, de care astăzi nici nu se mai po-menește.

Trec binișor pe lângă ea, dar bătrâna e atât de ocupată cu lucrul, că nici nu mă bagă în seamă. Întru în camera vecină, unde se țineau lucrurile vechi. Într'un cuiu aproape de tavan, o pușcă cu țevile ruginite, stătea de mult timp atârnată în perete. Era o rămășiță dela tata ca și multe altele. O iau binișor deacolo, îi netezesc încet țevile cu mâneca hainei, și descoper un scris, par'că ar fi fost zgâriat cu briceagul: „Pușca asta și Bănică, m'au scăpat de lupi“. Mă uit iarăși, recitese mereu, și mintea mea deodată se luminează.... Într'o clipă ea îmi sboară cu aproape zece ani în urmă, și cum stau așa încremenit cu pușca pe brațe, închipuiri și tablouri înfricoșătoare îmi trec pe dinaintea ochilor....

E iarnă; zăpada s'a așternut în mari troene; în mijlocul câmpului, într'o sanie ușoară trasă de un cal breaz, voinic, ce par'că mănâncă nouri, așa de iute merge, tata mama și eu ne ducem la oraș.

Un vânt puternic ne isbește 'n față.... Deodată, de pe drumul din stânga, doi lupi roșcați, cu privirile săgetătoare, se aruncă urlând, pe urmele saniei.... Calul a început să sforăe, și s'a așternut pe fugă una cu pământul.... Mama, îngrozită, galbenă la față, mă înfășură bine în pătură, și mă strânge la sânul ei.... Pe tata par'că-l aud: — „Ține-ți firea femeie, ce dracu!“ și zâmbește pe sub mustață uitându-se la fuga nebună a calului.... Apoi privește 'n urmă:— „Hm, cam o sută de pași“.... Caută ceva sub pătură, scoate pușca și o așează cu îngrijire pe genunchi.... Inima îmi bate cu putere și aproape nu mai simt nimic.... Aud țipătul mamei: „ne ajung“ și pe urmă două bubuituri puternice.... Când m'am trezit, eram la mătușă-mea din oraș, iar tata povestea cu mult zgomot, întâmplarea cu lupii. Toate astea, acum le-am mai trăit înc'odată, într'o rătăcire de câteva clipe, am mai simțit acei fiori reci care mă cuprinseseră atunci, dar care acum mă duc

în vraja unor vremi plăcute, scumpe mie, și aproape uitate. O pun în spațiile meu și trec prin odaca unde mama mai torcea înainte. Bătrâna își întoarce capul, mă vede, și spune mirată: „Curat taică-tu! așa cum era când l-am luat eu. Dintru'nțai mi se păruse că-i chiar el și-mi sărise inima!

Ea se apucă iar de tors, dar văd bine, după privirea ei, că amintirile din trecut, au început să i se depene în memorie.

— „Ce-ai spus mamă, că semăn cu tata? da oiu fi semănând, dar vezi că eu sunt fricos, mie frică până și de umbra mea, pe câtă vreme tata! și-i povestesc întâmplarea cu lupii de-acum zece ani, timp în care ea a albit ca'n douăzeci, și cade iarăși pe gânduri fără să spună nimic... Ar vrea să-și aducă ceva aminte și se gândește... — Da, când trăia taică-tu, era altă ceva. Pământurile astea câte le vezi, spuse ea uitându-se pe geam înspre malul „Caprei” până dincolo de Runcu, erau ale noastre. Viile stăteau în floare, iar când venia toamna, nu se mai opriă câte o lună culesul lor... Da... acum...”

Îi spun de calul omului care a murit în deal... Ea se uită lung la mine: „A murit!... săracul!... păi acela era Bănică, care ne-a scăpat de lupi în iarna aia. Era bătrân bietul căl. Chiar azi de dimineață l-am văzut: venise dela oraș să care scânduri... Am vorbit și cu stăpânul lui; ce om bun... A știut taică-tu cui să-l dea. Săracul! și două lacrimi mari i se ivi pe la colțurile genilor. Amintirile trecutului o frământau groaznic; îi redeştep-tau vremile ferice la marginea vieții.

Eu, în picioare, revăd ochii aceia blânzi și umezi ai calului, care mă scăpase odată de moarte, și nu știu de ce îmi veni în gând zicătoarea populară: „multe pătești, multe vezi și multe auzi, în scurta ta viață”. Dar sunt prea... și trecutul rămâne nebagat în seamă pe lângă viitorul ce-l... —

Soarele dădea la asfințit, scoborînd tainic culmea munților. Sus, în dealul „Caprei” o groapă mare primia pe Bănică să se liniștească veșnic.

Ioan C. Pălăncanu.

Gasconadă.

Un ofițer bătrân, care fusese în mai multe slujbe importante, rugă pe Ludovic XIV cu multă insistență să-i acorde gradul de Locotenent General. „Să mă mai gândesc zise Regele”.

Majestatea voastră să se grăbească, reluă bravul ofițer, scoțându-și pe jumătate peruca: uitați-vă la părul meu alb, și vedeți, oare mai am eu timpul să mă aștept? Această îndrăzneală nu displăcū deloc regelui; ea fu urmată de un grabnic succes.

ALBASTRU

— pagini uitate —

Haina neagră a întunericului, negura uitării se așează întotdeauna peste tot ce a trecut. Negura aceasta este însă cu atât mai deasă, cu cât este corba de operă vr'unui visător, care în clipa aceasta impresionat de un anumit lucru, lasă ceva în urma lui. Nu toți acești impresionisți rămân nemuritori în mintea tuturor, cum au rămas pentru totdeauna, un Eminescu, Alexandri, Iosif. Peste cei mai mulți se așterne praful uitării. Dacă însă — din întâmplare — dai la o parte acest praf, de multe ori foarte gros, zărești opera poetului, având uneori la unii, ici și colo, ca niște sculpuri de pietre prețioase. — Fericit acela care a putut lăsa între paginile unei cărți, aremenea pietre prețioase! Mai curând sau mai târziu aceste pietre vor ieși la iveală, își vor relua iarăși strălucirea lor de altădată și vor desfată ochii lacomi ce le privesc.

Zilele trecute, mi-a căzut în mână o carte de poezii intitulată „Albastru” de G. Tutoveanu. Am citit-o și am dat peste simțirea impresionabilă a unui poet pentru tot ce este albastru — pentru cerul pe care :

Nu-i pic de nor și ca'npietrit e
Frunzișul codrilor sîhaștri
De ce-ăr fi să mai plîngă oare
Stăpînul lumilor albastre ?

și apoi suspină :

Naturei care ne 'nconjoară
Cu ape, munți și nopți albastre
Împrumutau întotdeauna
Dureri din sufletele noastre.

Cine nu cunoaște într'adevăr frumoasele nopți senine de vară, apele și munții albaștri — din zăre ? Cât de puțini au fost însă impresionați de acestea !

Fîre impresionabilă, în mai toate poeziile nu se poate abține de a nu pomeni printre frumusețile naturei și pe aceea pe care o iubește atât :

Ca'n basme se ridică luna
Mareașă, tristă, visatoare,
De departe vlocotește codrul
În triluri de prîvighetoare

Sau : E numai cîntec și splendoare
Întregul necoprins al firii ;
Ne-așteaptă crîngul nins de floare,
Haidem, e ceasul îndrăgirii —

Plin de sinceritate, cu un cerz melancolic și răsunător, un e
un cupăntător. Se mișcă sufletul cu versurile sale plângă-
toare, prin admirațiunea lui pentru singurătate, în care cu
o hădărire neastimată se voi să admire tot „Albastrul”
ce-l însoțea—un înalt singur de tot, și numai cu arca pe
care o însoțea.

Au tot prin această să dău la apărta prețul năstării
pentru versurile lui G. Tăbăraș, un rețet surse dela care el
s-a inspirat, ad mirabilii mase albaștri, ape și negri albaș-
tri, iar albastru tot alăta frumuseți pe care numai li. Tu-
lăceșan le-a și vădit în toată splendoarea lor, și a studiat
lădărit de ele, și-au pe care mulți, fudrie mulți alci au
le-au cunoscut și lupta aprigă a vieții, ea și pe acest unil
cântecel al atdăor frumuseți dumnezești.

București 1915.

N. Mădăraș.

Arune Pumnul

— Cu prilejul împlinirii a 50 de ani dela nașterea lui —

Nașut în anul 1818, Arune Pumnul ajunge,
multumită mării lui puteri de muncă, profesor de
limba română, la Gimnaziul din Cernduși.

Acolo a fost profesorul celui mai sensibil și mai
profund poet al nostru, al lui Mihail Eminescu, care
li închină, cu prilejul morții, la 12 Ianuarie 1866,
cea dintâi poezie a lui.

*Îmbracă-te în dolia, frumoșan Barocina,
Cu cipru cerde neînghe antlea fruntea ta ;
Acuma, din pleiuda-ti, unroana și senina
Se atase un lăcașar, se atase o lumina,
Se atase-o dalba stea !*

Arune Pumnul n'a fost aritit mare... a mării
de blănd, și totuși a știut să se facă „săbă ca profes-
sor și respectat ca autor”.

Cea mai de seamă lucrare a lui, este *Lecturișul*,
în care și se prezintă literatura noastră în lucrările ei
cele mai de seamă.

Arune Pumnul a provocat un curent, numit școala fonetică sau purismul român. El pretindea să se supună legilor fonetice românești toate cuvintele, chiar cele intrate în limbă în veacul al XIX-lea; de pildă, să se scrie rațiune în loc de „națiune”, etc. și de aceea partizanii lui au fost numiți cianisti.

Altă caracteristică a lui, este, că nu admitea întrebuințarea cuvintelor împrumutate din limbile străine, ci susținea să ne formăm singuri, cuvinte nouă (de ex: limbământ, cugetământ în loc de „gramatică” și „logică”), după cum formau Ungurii și Germanii.

Dar, din cauza formei ciudate a limbii susținute de Arune Pumnul, nu s'a putut provoca un avânt literar.

A murit la 12 Ianuarie 1866, în vârstă de abia de 43 de ani; s'au împlinit deci la 12 Ianuarie trecut 50 de ani dela moartea lui.

Siloiu.

O problemă didactică în legătură cu Liceul „Unirea”

Toate națiunile sunt datorare a lua parte la progresul științei pure după cum cu toatele trag foloase din aplicațiunile ei.

Pentru acest scop o națiune trebuie să cheme pe toți fiii ei la conlucrare și să le pună mijloacele necesare unei culturi sănătoase la îndemână.

Geniile în știință nu sunt de cât puncte culminante ale focarelor de știință ale unei epoci care numără câte odată sute de ani; la aceste focare națiunile sunt chemate a pune din când în când o scântee cât mai puternică și mai strălucitoare.

Pregătirea necesară unei culturi sănătoase, *națiunea* are dreptul și datoria să o ceară celor cărora ea le-a încredințat conducerea destinelor ei; să ceară societăților cari o compun să conlucreze la formarea indivizilor cari trebuie să le continue dându-le o educațiune întemeiată pe muncă cinstită și pe res-

pectarea drepturilor oricui—fapte care sunt temelii moralității unei societăți, care sunt condiții necesare unei creșteri de progres. Când o societate urmărește cu viu interes numai educațiunea sentimentului și se desinteresează cu totul de baza logică a acestei educațiuni—pe care nu i-o poate da decât știința—nu putem zice că ea este cultă, ci pseudocultă. Dacă ea merge înainte pe calea educațiuni rău înțeleasă, aceasta se datorește faptului că ea nu poate reveni asupra pașilor săi, nu se poate opri chiar decât prăbușindu-se.

Judecând societatea în care trăim noi, aceasta este situația ei. Școala are o programă de studii care atrage admirațiunea altor popoare; apostolii ei—acel care au devenit apostoli prin muncă încordată și nu pe alte căi—au tot ce le trebuie pentru îndrumarea tinerilor generațiuni chiar fără concursul familiilor acestor indivizi; însă societatea anihilează munca rodnică a acestor apostoli demni, impunând prin bregarele cele mai superioare tendințele de uzurpare a drepturilor, nerespectarea legilor.

Societatea în loc de a interveni în felul arătat, are datoria să ceară conducătorilor ei o școală și cărei apostoli să aibă o adevărată chemare cu toți, pentru ca munca—in îndrumarea spre lumină—a adevăraților apostoli să nu fie anulată de interesul personal al unor pretinși apostoli. Ea poate pretinde suprimarea unor întreprinderi mai puțin folositoare, dacă interesul școlii o cere și dacă fondul necesar consolidării națiunii ca popor conștient de idealul său nu este îndestulător,—după cum ea pretinde suprimarea acelor întreprinderi când interesul apărării națiunii reclamă aceasta.

Când în joc sunt interesele școlii, toți cetățenii oricari ar fi diferențierile în vederile lor politice—trebuie să formeze o masă compactă și conștientă de datorile ei, să impună ceea ce este necesar.

Ei nu trebuie să se lase amăgiți de avantajii imediate, de foarte mică importanță în raport cu interesul viului al educațiunii serioase a fiilor lor, educațiune care trebuie să lucreze din acești lili, o forță, iar nu un efect trecător al forței părinților lor.

Legile învățământului dau oricui dreptul de a-și crea școli, guvernului nu-i este rezervat decât dreptul de control întrucât privește echivalarea acestor drepturi ale școlii create cu acelea ale școlii oficiale.

Cu atât mai mult societatea are dreptul și datoria chiar, ca atunci când simte nevoia, să-și creeze școli de îndreptare, școli de completare, școli paralele cu acele oficiale cu scopul de a da fiilor o educațiune cât mai îngrijită spre a-i pregăti pentru faptele mari.

În societatea în care trăim sunt destul cetățeni avuți cari pot suporta cu ușurință sarcina unei școli particulare; pentru ce lii lor să respire aerul viciat al unei clase supraincâlcate de optzeci și cinci de elevi, pentru ce asiduitatea fiilor lor să scadă

În lungul curs al vremii,—ce-acelaș e mereu:
 Oa vis ciudat, de-o clipă, ce nu-l încapе local,
 E viața toată 'n lume a fiecărui „eu”.

Ce 'nseamnă anul care 'n fața veșniciei,
 Cu aripile 'ntinse 'n eternal infinit ?!
 — Nimic mai mult ca viața palidă a făcliei
 În fața cu-al luminii cuprins nemărginii.

1 Ianuarie 1916.

Gh. A. Patrășcanu.

MATEMATICIANII CELEBRI

Pierre Fermat (după P. Tannery).

Matematica, pentru mulți o știință aridă și chiar plictisitoare, a fost plăcută și atrăgătoare, izvor de învescirea numai pentru câțiva.

Printre matematicianii celebri e și *Pierre Fermat*. El s'a născut în Franța la Beaumont de Lomagne în August 1601. Familia sa era de o condițiune socială bună, tatăl-său fiind consul în acel oraș. Primele studii, le făcu la colegiul Cordeliersilor din Beaumont și le termină la Tuluza, desăvârșindu-se magistraturii. Ocupă mai multe funcțiuni și în anul 1631 se căsătorii cu vara mamei sale. Muri la 12 Ianuarie 1665 la Castres în Franța, și lăsu 5 copii dintre cari numai *Clément-Samuel* ne interesează.

Fermat nu s'a distins de loc ca magistrat. În corespondența cu câțiva savanți din timpul său și în tratatele sale, scrise în latineste, după 1637, găsim lucrările matematice cele mai însemnate, cari i-au dat renumele unui geometru fără păreche.

În 1637 se angajă într'o ceartă celebră cu Descartes, asupra explicațiunii refracțiunii, care se învinse în curând asupra metodei *maximelor și minimelor*, inventată de el. Cearta se sfârșii printr'o pace înșelătoare.

Prin Mersenne, Fermat cunoșcu pe Roberval și Frenicle Carcavi, mai târziu, îl puse în legătură cu Blaise Pascal și Digby. Cunoștința lui Digby aduse discuția matematică publicată de Wallis în *Commercium epistolicum*.

Fermat încă în viață, vroia să și publice lucrările: nu-mai Carcavi știu de proiectele lui Fermat. Din cauza morții prea

timpuri, nu tipări decât, în anul 1668, o disertațiune sub inițialele M. P. E. A. S., unde demonstrează după metoda lui Archimede recuifacțiunea curbelor geometrice. Pentru una din ele procedează, fără știință, pe Neil și Van Heuraet: recuifacțiunea unei altele (hiperbola) îi aparține fără îndoială.

Fiul său Clement-Samuel începă să-i publice operele. Înă întâmpină mari greutăți, căci pe deoparte nu eră matematician și pe de altă parte Fermat tatăl nu avră obiceiul să și păstreze lucrările, nici chiar copile acestora.

Samuel reîncepă în 1670 să retipărească edițiunea greco-latină a lui *Diophante de Bachet de Méziriac* unde inseră *Observațiunile* făcute de tatăl său pe marginea folioz unui exempliar, apoi *Doctrinae analyticae inventum novum* îndreptat de P. de Billy, după scrisorile pe cari i le adresase Fermat, relativ la problemele de analiză nedeterminată.

În 1677, Samuel reuni cele mai multe din lucrările latine ale tatălui său și un număr sulicient din scrisorile inedite, afară de acele publicate de Clavius în volumul în folio, sub titlul *Varia opera*. Această lucrare eră singura, care conținea activitatea matematică a lui Fermat. O edițiune mai nouă s'a tipărit cu cheltuiala statului francez.

Numele geometralui de la Tuluza e legat și de teoria numerelor, unde prese bazele studiind pe Diophante. Toate teoremele enunțate în mod general de Fermat au rămas neutilizate până la Euler, căci pe timpul său se dădea mai multa atențiune soluțiunilor problemelor decât teoremelor. Dacă unele din aceste teoreme, s'au găsit că sunt false, altele însă sunt cu totul adevărate și primite fără demonstrație. Chiar însuși Fermat decloră că posedă demonstrația chestiunilor din urmă, ceace pentru cele dintâi n'a făcut.

Cu toate că unele teoreme au fost găsite false, numele lui Fermat va rămânea nepătat, căci el a abordat cel dintâiu astfel de chestiuni. Fermat a inventat și calculul diferential relativ la metoda maximelor, minimelor și tangențelor, care e asemănător cu algoritmul lui Leibniz. Tot el a inventat și calculul integral; în tratatul său *De Equatıonum localium transmutatiōe*, da de fapt metoda integrării pe părți cum și regule pentru a integra.

Fermat împarte cu Descartes invențiunea geometriei analitice; el a conceput-o în aceeași epocă sub o formă mult mai apropiată de cea clasică—*Isagoge ad loca planas et solidas*—și a îndreptat pe rivalul său asupra clasificării gradelor. El a încercat cel dintâiu geometria analitică cu 3 dimensiuni—*Isagoge ad loca ad superficiem*—unde clasificând suprafețele de ordinul al doilea se recunoște ca regulite decât conurile și cilindricele. În Algebra pură a inventat prima metoda de eliminare. Împreună cu Blaise Pascal poate fi privit ca inventatorul calcului probabilităților. În geometria curbă a lăsat lucrări însemnate, mai cu seamă reconstrucțiunea *Locorū planas de Apollonius*.

Fermat a fost și un erudit : filologia greacă și latină a primit numeroase îndreptări dela el ; știă să compue versuri latine. Caracterul său, după corespondența lăsată, se arată afabil, puțin susceptibil, fără mândrie, dar cu acea parte de vanitate pe care Descartes o caracteriză astfel : „*M. de Fermat est Gascon ; moi je ne suis pas*”.

Soria H. Gurosei

CRONICA VESELA

Câteva note despre note

Vrând să scrie-o melodie
 Omul inventă-a **note**,
 Ca talentă-i de valoare
 Priu aceasta să denote.

Astăzi însă, cu războiul,
 Chestia s'a agravat :
 ...Diplomații și cu vază
 Alte **note**-au inventat.

Domnii profesori le-ascultă
 Și de știu, sau nu, vre-o iotă,
 Își așează cu cerneală
 Tocma'n catalog... o **notă**...

Lumea, cea puțin cioplită,
 S'a civilizat... băete...
 Până și cismarul, astăzi,
 Câte-o **notă** îi trimete !...

Cărțile ce-apar cu mia,
 Imitând vecine țări,
 Incepură să apară
 Cu **note**... (sau însemnări)...

Azi școlarii cei cu minte
 Vrând silința să denote
 După cel care explică,
 Pe caet, frumos, iau **note**.

Astăzi **notele** pe lume
 Joacă un rol însemnat...
Note multe se schimbă
 Intre state, ce se bat...

Azi pentru o **notă** proastă,
 Poți rămâne corigent...
 Deci, amice, vezi, ia **notă**
 Să nu rămâi repelent.

Januarie 1916.

Silvia Goliger.

Populația Bucureștilor în veacul al XIX-lea

Urmare —

În 1842, statistica populației ne arată următoarele:

Din 80.000 de loc., erau 3173 ai diverselor puteri străine, 2500 evrei, 4609 țigani; după ocupațiune, erau 10.402 slugi. ¹⁾

În 1871, din cei 150.000 de locuitori, numai 49.500 erau *Români*, iar restul de peste 100.000 îl formau *Greci, Bulgari, Sârbi, Francezi, Austrieci, Germani, Unguri, Italieni, Ruși, Armeni, Turci, Polonezi, Lipoveni* și o mare parte de *Ocrei și Țigani* ²⁾.

În 1878 sunt 177.646 loc. repartizați astfel:

Propriet. rentieri, prof. libere	. 50,977
Comercianți	. 27,100
Industr. și meșteșug.	. 64,732
Lucrători	. 11,993
Servitori	. 19,531
Diversi	. 3,313

Din punct de vedere al religiei:

Ortodoxi	. 132,907
Catolici	. 16,991
Protest.	. 5,054
Armeni	. 790
Lipoveni	. 206
Israeliti	. 20,749
Mahomed.	. 43
Div.	. 20

Din punct de vedere al instrucției:

56.014 bărbați știut. să scrie
22.233 femei
98.245 bărb. și fem. neștiut.

În 1894 o statistică mai detaliată ne arată următoarea împărțire a celor 232.000 locuitori ai Bucureștilor: ³⁾

După *religiune* erau:

Ortodoxi [Români, Greci, Armeni, Ruși, Bulgari, Sârbi]...167.596 [90.120 bărbați 77.470 femei].

¹⁾ *Almanach al Statului*, 1842.

²⁾ Papassoglu—*Călăuza Buc. istoric și pitoresc*, 1871.

³⁾ *Buletinul statistic al primăriei orașului Buc.* (1888-99).

Catolici și protestanți [inclusiv Anglicanii și reformații]	32.296 [14.598 bărbați 17.698 femei]
Mozaici	31.251 [14.256 bărbați 15.995 femei]
Mahomedani	413 [347 bărbați 66 femei]
Diferite religii 1) (aici intră și lipovenii și o mică ceată de anabapțiști)	451 [232 bărbați 219 femei]

După *protecțiune* populațiunea aceasta se împărția astfel:

Cetățeni români	83.176 bărbați 72.438 femei
Supuși streini	20.272 bărbați 21.209 femei
Fără protecțiune	17.113 bărbați 16.801 femei

După *instrucțiune* e această împărțire:

Știu ceti și scrie	70.324 bărbați 43.787 femei
Nu știu ceti și scrie	50.237 bărbați 67.659 femei.

Cinci ani mai târziu—in 1899—populațiunea se înmulțește simțitor și între diferitele religii ce o alcătuiesc, mozaicii au un progres mai mare, în al doilea rând vin ortodoxii și la urmă catolicii; mahomedanii se împuținează; celelalte religii se reduc mai cu totul.

Iată într'adevăr împărțirea populațiunii în 1899, după *religie*: 2)

Ortodoxi	107.710 bărbați.	93.206 femei
Catolici etc.	16.694	20.178
Mozaici	21.064	22.210
Mahomedani	327	51
Armeni	370	269
Alte religii	20	17

O împărțire mai amănunțită a populației (282.071 loc.) este următoarea, după *naționalitate*: 3)

Români	186.623	Belgieni	50
Albanezi	3.698	Olandezi	22
Sârbi	308	Austro-Ung.	38.660
Bulgari	938	Germani	2.968
Ruși	525	Englezi	91
Greci	1.358	Polonezi	70
Francezi	732	Otomanii	245
Italiani	2.107	Ovrei	43.318
Elvețieni	350	Chinezi	6

1) Vezi și *Dicț. geogr.* Vol. I, p. 694.

2) și 3) Buletin statistic al oraș. Buc. (1898—99),

lor; sub ocrotitoarea streșină a lui Vodă erau mai asigurați. Iată de ce ei își tăcuse case de piatră tari și numeroase pentru ei și pentru robii lor, cari făceau toate serviciile casnice. În chipul acesta se ocupă o bună parte din grădinile și livezile întinse, din maidanurile noroioase, și începă să se ridice adevăratul oraș. ¹⁾

Strămutându-se reședința domnească în palatul din dealul Spirii (în locul Arsenalului de astăzi) rămas în istorie sub numele de Curtea arsă, se crează un nou punct central în jurul căruia au să se grupeze alte clădiri nouă.

Mai în urmă când ajung și alți boieri să se impună pe acelaș plan cași domnitorul, fiecare din ei devine un punct central, care atrage în jurul său o nouă grupare a locuitorilor orașului și în chipul acesta Bucureștii devine excentric.

În aceste împrejurări, prima impresie pe care și-o oferă înfățișarea Bucureștilor la începutul secolului al XIX-lea era aceea a unui oraș foarte întins, dar a cărui viață e restrânsă în câteva centre principale, care de altfel nu ieșiau din porțiunea cuprinsă între Curtea-Veche, Podul Mogoșoaci și Curtea arsă; în al doilea rând, urmărind din centru spre periferie străzile cele largi de 7-8 metri, te pierdeai în grădinile și vile întinse; dela o vreme iarăși zăriași case, dar nu de piatră și mari ca cele boieresti, ci mici, scunde, cele mai multe în stil rural; întâlneai străzițe murdare și maidane noroioase ale mahalalelor marginase ale orașului. Clădiri în stil rural se găseau multe și în partea centrală a orașului. Cu timpul, tot schimbându-se orașul oriental de odinioară în capitala modernă de astăzi, ele au dispărut, rămânând astăzi ca rarități ale Bucureștilor, câte una pe ici pe colo. Încă o caracteristică a Bucureștilor în vremea aceasta erau „hanurile”, pe care ni le reamintesc bine prăvăliile la fel dela țară și mai puțin bine cele de prin părțile marginase ale orașului. În 1821 erau 30 de hanuri mari. ²⁾ Dintre acestea cele mai de seamă erau: hanul lui C-tin Vodă (în locul Palatului Postelor), hanul Grecilor (în locul Băncii...), hanul Sf. Gheorghe și hanul Serbo-Vodă; de altminterlea acestea cuprindeau și centrul de viață comercială a Bucureștilor.

Pe de o parte din cauza focurilor dese, pe de altă parte dintr'un spirit de modernitate, străzile se îndreptează, clădirile se înnoesc sau se fac într'un stil mai nou.

Într'adevăr în 1825 sub Grigorie Ghica, cele 4 străzi principale, amintite la începutul acestui capitol, și numite „poduri” tocmai fiindcă erau așternute cu lemn, se aștern cu piatră de râu; de atunci încep deci așa numitele „caldarâme”; iar din 1832 cunoaștem primii ingineri și arhitecți, însărcinați cu facerea de case, caldarâme, șosele și îndreptări de ulițe: printre aceștia sunt Hartel Architectonul și „Căpitanul de ingineri”, Blaremborg

¹⁾ Iorga, — *Drumuri și orașe* p. 91.

²⁾ Wilkinson, *Tableau... de la Roumanie*, p. 76.

Strázile Bucureștilor au fost una din preocupările de căpetenie dealungul secolului al-XIX-lea; urmărind aspectul, ce ni-l oferă ele, ne dăm seama de o parte importantă din istoricul Bucureștilor contemporan.

Intrădeavăr dinainte de 1800 podul Mogoșoaci, Calicilor, Beibicului și Târgului de afară aveau un fel de pardosire, proprie denumirii de „poduri”: bârne de lemn puse transversal în tot lungul străzii și fixate prin scoabe de fier.¹⁾ Podurile acestea aveau inconvenientele lor: în timpul verii aveau prea mult praf și în timpul iernii prea mult noroiu; pe lângă acestea, trebuiau reparate la cinci, la șase ani, deoarece erau foarte puțin durabile. Iată intrădeavăr ce spun despre ele doi călători streini: 1821.

„Strázile [Bucureștilor] sunt pavate cu bucăți mari de lemn puse decurmezisul și legate unele cu altele. La unele suprafața este unită, în timp ce la altele acești dulapi, grinzi de stejar sunt lăsați aproape în starea lor naturală. În anotimpurile ploioase, ele sunt încontinuu acoperite de un nămol... iar vara de praf negru și des pe care vântul cel mai mic îl ridică în aer făcându-l foarte periculos ochilor și plămânilor; afară de aceste inconveniente, este absolut indispensabil să le reînnoască cu totul la fiecare șase ani”.²⁾

1822.

„Strázile Bucureștilor... nu sunt decât un pod încontinuu format de grinzi de stejar... când podul acesta e bine construit și bine întreținut, el este foarte comod pietonilor, dar, dinpotrivă, el devine periculos, în deosebi pentru cai, când e vechiu și negrijit. Din toate punctele de vedere întreținutarea acestor poduri este irațională, costisitoare și păgubitoare față de cantitatea de bucăți de lemn din care sunt compuse, deoarece trebuie reînnoite la fiecare cinci sau șase ani”.³⁾

Unde se pomenia trotuar sau bulevard pe vremea aceea!⁴⁾ Ceeace a făcut pe mulți să nu se gândească la modalitatea unei pavări mai bune eră și credința generală pe vremea aceea că nu se pot așterne străzile cu piatră, nu că materialul ar fi fost rar, dar lîndcă pământul eră moale, fără consistență și nu oferă o bază solidă.⁵⁾

Credința aceasta a fost dărâmată prin fapta lui Grigorie Ghica, cum văzurăm mai sus, care a început pietruirea străzilor.⁶⁾ Podurile de lemn tot mai existau și la 1825 pe alte străzi secundare, dar erau mai totdeauna pline de noroiu. În 1832 se dă o întindere mai mare pavării cu bolovani de piatră de râu; cu punerea în aplicare a regulamentului organic, se aplică această măsură, începându-se dela centru spre periferie. Se vede însă că podurile încă nu încetase, căci în 1842 un oarecare Voinea Ianoș și-a adus din streinătate o mașină de bătut taraci cu care se serviă la facerea de poduri pe străzile Bucureștilor.⁷⁾

1) V. și Bechamps (în *Rev. Nouv.*, VII, p. 93).

2) Wilkinson, *Tableau historique, géographique, et politique...*, p. 70.

3) Raicevici, *Voyage en Moldavie et en Valachie...*, p. 18.

4) I. Ghica, *Scrisori*, p. 65.

5) Wilkinson, *Tableau...*, p. 84.

6) Papassoglu, *Ist. Buc.* (1330—1830), p. 34.

7) *Dict. geogr.*, p. 698.

MIȘCAREA INTELECTUALĂ

L. G. Mîlcov, *Poezii* (Tip. Al. N. Leon et comp. Focșani 1965); e titlul unui volum de poezii apărut de curând și pe care l-am primit la redacție. Volumul cuprinde în majoritate sonete, din conținutul cărora se desprinde ca notă generală, nepregătirea literară a poetului. D-l L. G. M. are câteodată idei frumoase, imagini plastice, cari însă la un moment dat își pierd toată valoarea, când vezi goana D-sale după rima. Spre exemplu sonetul „Răsărit de Soare” îți face impresia cea mai bună:

„Miraților pe ocean, pe mare
Acum se zmozge dintr-o lăță și duse,
„Iar ca răsplată a izbării, pare
„Pe florile din câmp o străutare!

Te isbesc însă peplăcut poeziile acelea în care poetul aleargă după rima, arhaizând limba ca în sonetul „Pe câmp”, în care scrie că „Azi dimineată a câmp eu am stătuț”... ca să rimete cu *foșuț*; sau disprețuind gramatica precum în „Sonata nopții” unde scrie că „Văpăile apusului se stîlîse”. Apoi o mică întrebare D-lui Mîlcov: Ce înțelege D-sa prin cuvântul *minuscul*? Am rămas nedumerit de următoarele versuri:

„Din neant, coboară-atunci un... minuscul

„Atras de tainice puteri fiind.

În nepăsătoare vîntătoare de rime,
D-l L. G. M. întrebăntează și cuvinte fără nici un rost ca:

„Ami pare o... rogă... a i bolii.

„Il nămătesc din ochi și îl desful.

Vrea să zică D-l Mîlcov vede un *minuscul* ce pare a fi un *ballot* sau o *cometă* pe care D-sa o *desfulă*.

În poezia „Preambulare nocturnă” ce e dat să facem o constatare și anume că egrasia e provocată de case, căci iată un vers: „Pe ziduri umede de case” Care vazăică zidurile nu-s umede *de apă*, ci *de case*.

Sau:
„Și sub un cer, probabil, plumburiu

„Dormă un strănepot de surugiu,
I-ai făcut genealogia surugiuului.
D-le Mîlcov.

O altă constatare ce o scoatem din citirea versurilor din volumul „Poezii” e că poetul trebuie să se înrudească cu Nerone.

„Căci iată ce spune D-sa în sonetul „Focul”, în care descrie panica unui incendiu, „Poreții în *cascade nădălesc (?)*... *Humoare dulce (?)* în tot cartierul și după o descriere abacadabrantă a incendiului, descriere în care găsim cuvinte ca: „Stele ce se ascund în domul Firii, Matriona despletită se bocește, Gracol etc., D-sa sfârșește astfel:

„Și n timp ce ea se zmozgeă disperată,
„Eu stau cu inima îndarvrată

„Și-admir... admir cel mai frumos spectacol!...

Brr! D-le Mîlcov, mă lăsați cu gusturile D-tale...

Frumoasă e rima „*miu*” cu „*șușu*”.

D-l Mîlcov are câteodată momente de revoltă suferitoare, privind micimea prezentului.

Astfel în sonetul „Haos!...” D-sa își dă drumul revoltei astfel:
Azi, plângem pe ruine!...

Solomoane,
Ce-a mai rămas din templu-ți
minunat?

Blestemul v-a ajuns, popor cu toane.

Se vede că-i veniseră și poetului tănăle, de vreme ce e așa de revoltat pe urmașii lui Solomon.

Ar fi însă să luăm prea mult spațiu analizând mai „la fund” lucrarea D-lui Mîlcov. Tragem însă o concluzie: D-l Mîlcov poate să aibă talent, dar pe care și-l întrebăntează rîu. Na te grăbi în compunere; nu fugi așa după rime, meditează mult asupra celor scrise și... nu tipări cele ce scrii, acestea sunt staturile pe care ți le putem da prieteneste, D-le L. G. Mîlcov.

PROBLEME REZOLVATE

2. Care sunt numerele de două cifre egale cu dublul, triplul sau sextuplul produsului cifrelor sale.

Adrian Vlădescu.

Soluție dată de D-nii: *A. Brener, C. Ștefănescu* (Liceul din Constanța), *G. I. Ionescu, A. Gh. Nicolau, D. Vogel.*

Fie $10a+b$ un număr de două cifre. Vom considera pe rând cele trei cazuri din enunț.

1). $10a+b=2ab$. Din această egalitate scoatem:

$$a = \frac{b}{2(b-5)}$$

Cum a e un număr întreg, se vede lesne din această egalitate că b trebuie să fie un număr par și mai mare ca 5. Deci nu putem lua de cât $b=6$ sau $b=8$. Pentru $b=6$, găsim $a=3$. Deci avem soluția 36. Pentru $b=8$, nu găsim valoare întreagă pentru a .

2). $10a+b=3ab$. De aici deducem: $a = \frac{b}{3b-10}$

Se vede de aici că trebuie să avem în același timp:

$$\begin{aligned} 3b-10 > 0 & \text{ de unde } b > 3 \\ 3b-10 < b & \text{ de unde } b < 5 \end{aligned}$$

Deci b nu poate fi de cât 4 sau 5. Pentru $b=4$, găsim $a=2$: prin urmare avem soluția 24. Cazul $b=5$, dă $a=1$. A doua soluție e deci numărul 15.

3). $10a+b=6ab$. Această egalitate dă: $a = \frac{b}{6b-10}$

Se vede de aici că trebuie să avem satisfăcute condițiunile:

$$\begin{aligned} 6b-10 > 0 & \text{ de unde } b > 1 \\ 6b-10 < b & \text{ de unde } b < 2 \end{aligned}$$

Aceste inegalități ne arată că nu putem lua de cât $b=2$, în care caz $a=1$. Numărul căutat e deci 12.

18. Să se demonstreze că expresiunea:

$$\sqrt{2x+3} + \sqrt{4x+5} - \sqrt{2x+3} - \sqrt{4x+5}$$

este independentă de x .

Seb. Kaufmann

Soluție dată de D-nii: *A. Vlădescu, L. Kahane.*

Se știe că dacă într-o expresiune de forma $\sqrt{A} \pm \sqrt{B}$, cantitatea $A^2 - B$ e un pătrat și egal cu C^2 , putem scrie identitatea:

$$\sqrt{A} \pm \sqrt{B} \equiv \sqrt{\frac{A+C}{2}} \pm \sqrt{\frac{A-C}{2}}$$

cu condiție ca semnele superioare și inferioare să se corespundă. Or, în expresiunea din enunț se observă că :

$$(2x+3)^2 - (4x+5) \equiv (2x+2)^2$$

Aplicând cele spuse mai sus, expresiunea se poate înlocui prin

$$\left(\sqrt{\frac{4x+5}{2}} + \sqrt{\frac{1}{2}}\right) \cdot \left(\sqrt{\frac{4x+5}{2}} - \sqrt{\frac{1}{2}}\right) = 2 \cdot \sqrt{\frac{1}{2}} = \sqrt{2}.$$

Deci expresiunea are o valoare constantă, oricare ar fi x .

Soluție dată de D-nii: *I. Angelescu, A. Brenner, G. I. Ionescu, A. Gh. Nicolau, D. Vogel* :

Insemnând expresiunea cu E și ridicând la pătrat, obținem :

$$E^2 = 4x + 6 - 2\sqrt{(2x+3)^2 - (4x+5)}.$$

Însă $(2x+3)^2 - (4x+5) \equiv (2x+2)^2$, deci :

$$E^2 = 4x + 6 - 2(2x+2) = 2. \text{ Prin urmare } E = \sqrt{2}$$

20. *Să se calculeze valoarea expresiunii :*

$$\prod_{x=1}^n \frac{x^2 - x + 1}{x^2 + x + 1}$$

Seb. Kaufmann.

Soluție dată de D-nii: *A. Vlădescu, I. Angelescu, A. Brenner, L. Kahane, G. I. Ionescu, A. Gh. Nicolau, D. Vogel*.

Dacă în expresiunea $x^2 - x + 1$ înlocuim x prin $x+1$, obținem tocmai $x^2 + x + 1$; deci dând lui x valori dela 1 la n , vom obține produsul a n fracții așa fel că numărătorul unei fracții e egal cu numitorul fracției precedente. Valoarea expresiunii va fi :

$$\frac{1 \cdot 3 \cdot 7 \cdots (n^2 - n + 1)}{3 \cdot 7 \cdot 13 \cdots (n^2 + n + 1)} \equiv \frac{1}{n^2 + n + 1}$$

PROBLEME PROPUSE

39. Să se demonstreze că expresiunea :

$$(a^3 + a^2 - 2a)(a^2 - 2a - 24),$$

se divide cu 36000, dacă a e un număr întreg, terminat cu 6 și de forma $M3+1$.

G. Ionescu

40. Dacă a este un număr întreg, să se arate că :

$$a^{10} + a^7 - a^4 + 41a = M42.$$

Adr. Vlădescu

41. Să se arate că numerele :

$$M = a^2 + a + 1, \quad N = 2a^3 + 5a^2 + 5a + 2,$$

sunt prime între ele.

Seb. Kaufmann

42. Să se demonstreze că suma rădăcinilor pătrate cu o aproximație de o unitate în minus și în plus ale unui număr întreg, este egală cu suma resturilor corespunzătoare. Pot fi aceste resturi egale?
N. K.

43. Să se afle valoarea produsului de n paranteze:

$$(1+3+5)(2+4+6)(3+5+7)\dots$$

A. Gh. Nicolau

44. Să se rezolve ecuația:

$$\frac{a}{b+y} + \frac{b}{a+y} = \frac{c}{y}$$

și să se arate că rădăcinile ei sunt totdeauna reale.

N. K.

45. Să se găsească natura seriei al cărui termen general este $\frac{n+a}{a^n}$; să se sumeze în cazul de convergență.

Seb. Kaufmann

46. Când ecuația:

$$y^2 + (bi - 2a)y + (a^2 - ci) = 0 \quad (i = \sqrt{-1})$$

admite o rădăcină reală?

Adr. Vlădescu

47. Într'un cerc O se duce o cordă AB și o secantă AC . Să se ducă prin B o dreaptă, ce întâlnește cercul în B_1 și secanta în B_2 , să avem:

$$\frac{BB_1}{B_1B_2} = k$$

Presupunând apoi $k=1$, să se găsească locul punctului B , când cercul O se rotește în jurul punctului A .

Adr. Vlădescu

48. Să se construiască un triunghi cunoscând una din înălțimi în poziție și mărime și centrul cercului celor nouă puncte.

A. Brener

48. Știind că: $\sin x + \cos x = \operatorname{tg} a$, să se calculeze în funcție de a expresiunile:

$$\frac{1}{\sin x} + \frac{1}{\cos x} \cdot \frac{\sin^3 x + \cos^3 x}{1 + 3\sin x \cos x}$$

Seb. Kaufmann

A apărut:

Omagiu Liceului „Unirea”

Cu prilejul împlinirii a 50 ani dela înființare

Cuprinzând următoarele articole:

V. V. Haneș, *Istoricul Liceului 1866—1916*

T. Iordănescu, *Instrucțiunea și educațiunea unui
Indian (Studiu pedagogic).*

Ovidiu Țino, *Omul de știință ...*
